

INTERGEMEENTELIJKE DIENST ARCHEOLOGIE
BRUGGE & OMMELAND

Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 44
F +32 [0]50 61 63 67
E info@raakvlak.be
[www raakvlak.be](http://www.raakvlak.be)

Jabbeke, Aartrijksesteenweg – Hoge Dijkenstraat

Dossiernr. 2008.108 – 109
Opgraving

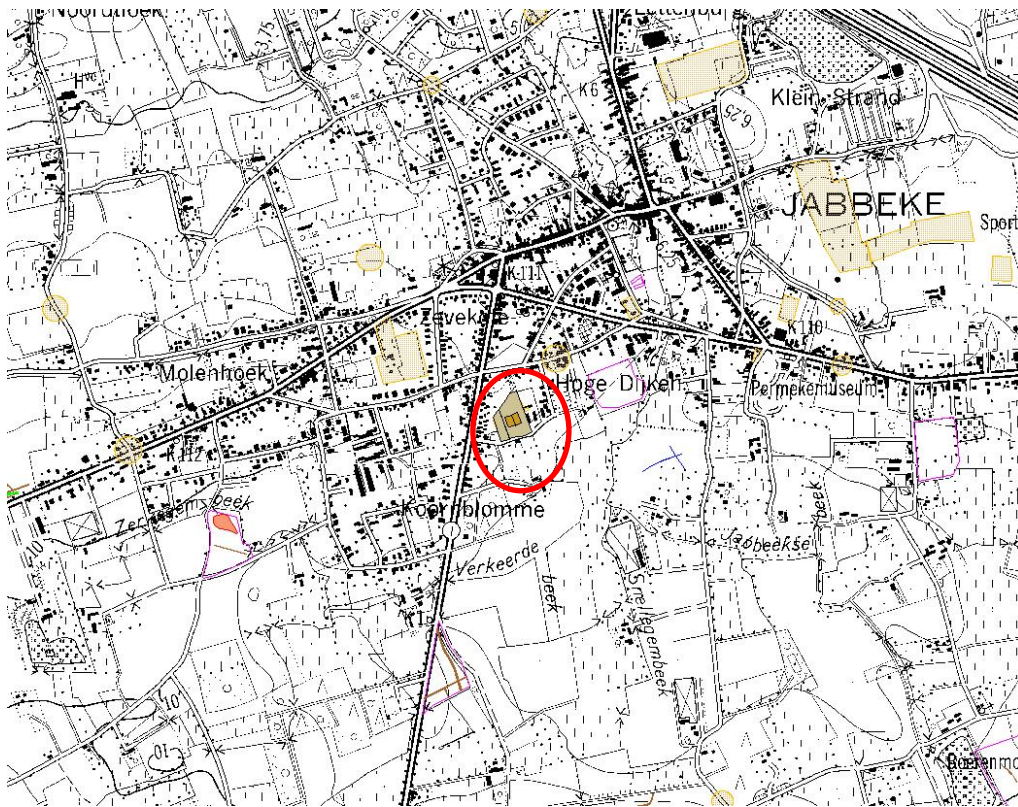
Bieke Hillewaert
Elisabeth Van Besien

Situering van het projectgebied

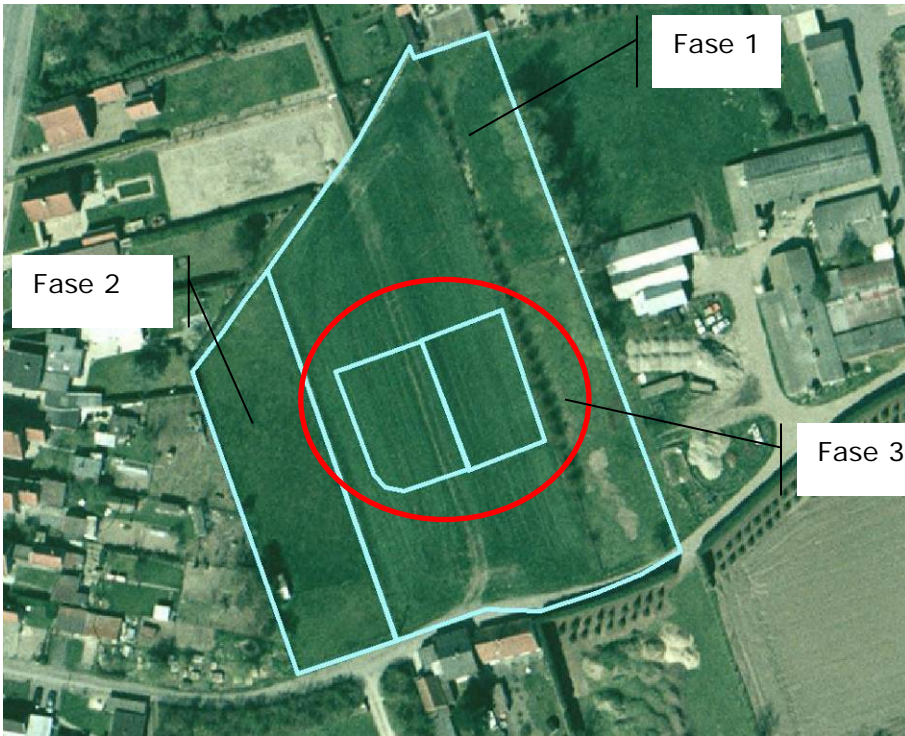
Op een binnenterrein gelegen tussen de Hogedijkenstraat en de Aartrijksesteenweg op zo'n 600m ten zuiden van de kerk, plande de gemeente Jabbeke, begin 2006, samen met Immobiliënkantoor Danneels (Immo Danneels) een nieuwe verkaveling. De totale oppervlakte van de toekomstige verkaveling bedroeg 1,5 ha.

In samenspraak met de gemeente Jabbeke en Immo Danneels, beide partner in de nieuwe verkaveling, werden in maart- april 2006 op het terrein eerst proefsleuven getrokken. Het proefonderzoek gebeurde in twee fasen. Eind maart werden sleuven getrokken op de gronden in eigendom van de gemeente, midden april werd het proefonderzoek op de resterende gronden uitgevoerd. Op dat moment was het landbouwbedrijf op het noordelijk deel van het terrein reeds afgebroken; de rest van de gronden werden deels als grasland en deels als akkerland gebruikt. Op basis van de waarnemingen tijdens het proefonderzoek, werd beslist om een deel van het terrein op te graven.

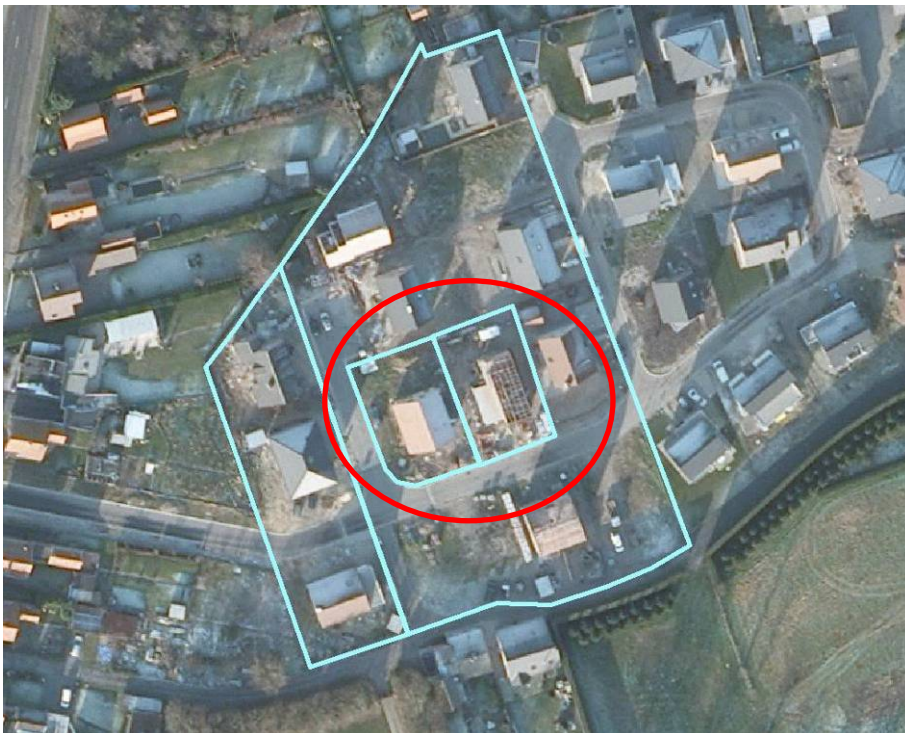
In juli 2006 konden we starten met de opgravingen (zie dossier met vergunningsnr. 2006.182). Door omstandigheden was het niet mogelijk om het onderzoek in één keer af te ronden. In juni 2008 werd de derde en laatste fase van het onderzoek uitgevoerd. Na overleg met de respectievelijke eigenaars, konden in de zuidoostelijke hoek van het terrein enkele bijkomende sleuven opengelegd.

1 Lokalisatie van het te onderzoeken terrein op de topografische kaart (schaal 1:10.000).

2 Lokalisatie van het te onderzoeken terrein op de orthofoto van 2000.

3 Lokalisatie van het te onderzoeken terrein op de orthofoto van december 2008

Historische achtergrond

Gezien de ligging van Jabbeke langs de Romeinse weg die de centra van Oudenburg en Aardenburg over het Brugse verbond, was de kans op archeologische resten groot. Dit werd de laatste jaren ook bevestigd door verschillende vondstmeldingen in de omgeving¹. Landschappelijk maakt het terrein deel uit van het vroegere bosgebied van St.-Andries-Jabbeke

Bodemkundige achtergrond

Het terrein bevindt zich op een hoogte van ca. 9 m TAW en is te situeren tussen drie heuvels in dit overigens vlakke landschap: één ten zuiden van Snellegem (ca. 21,25 m TAW), een tweede te Sint-Andries-Brugge (ca. 20 m TAW) en tenslotte de Rokseberg (ca. 16,25 m TAW)². Het oudste hydrografisch stelsel wordt gevormd door de beken die de zuidelijke opduikingen ontwateren. Ten oosten van de site loopt de Jabbeekse Beek. Het terrein behoort tot het pleistocene dekzandruggencomplex dat zich uitstrekt van Gistel tot Stekene, wat zich bodemkundig vertaalt in droge zandgronden met een verbrokkelde humus of/en ijzer B horizont. De site is 1,2 km verwijderd van de kustvlakte en is op slechts 445 m ten zuiden van de Romeinse weg gelegen.

Onderzoeksresultaten

Tijdens het proefonderzoek werd al snel duidelijk dat het noordelijk en noordoostelijk deel van het terrein niet alleen verstoord was door de restanten van het landbouwbedrijf maar in het verleden ook als stortplaats was gebruikt (circa 0,8 ha). Net onder de bouwlaag bevond zich een dik pakket huisvuil. De kans op intacte archeologische sporen was voor dit deel van het terrein dan ook onbestaande.

In het ongestoorde gedeelte werden wel sporen herkend in de proefsleuven: een aantal crematiegraven en greppelsporen werden aangesneden. Vooral de graven tekenden zich heel duidelijk als zwarte vlekken tegen het natuurlijke bruingele zand af. Een opgraving was onvermijdelijk.

4 Brandrestengraf aangetroffen tijdens het proefonderzoek

In overleg met de gemeente Jabbeke werd besloten om in eerste instantie het deel in eigendom van de gemeente op te graven. Het was ook net op dit centraal gelegen perceel dat crematiegraven waren aangetroffen. In juli 2006 werd een eerste en grootste deel van de site

---

¹ Zie o.a. CAI locaties 300026, 300027 en 300028.

opgegraven (fase 1)². Na overleg met Immobiliënkantoor Danneels kon eind april 2007 aansluitend een tweede deel van het terrein worden opgegraven (fase 2)³. Ondertussen waren de rioleringswerken reeds uitgevoerd en was ook de weg (Hoge Akker) aangelegd. Deze werken werden zo goed mogelijk opgevolgd maar de omstandigheden lieten nauwelijks toe enige vaststelling te doen. Tenslotte werd begin juni 2008 nog een klein stukje aansluitend terrein onderzocht (fase 3)⁴. Uiteindelijk is ongeveer een halve hectare opgegraven.

Fase 1

Tijdens de eerste fase van het onderzoek strekten de opgravingen zich uit van de verstoringen door de aanwezigheid van een stortplaats in het noorden en noordoosten, tot de achtertuinen van de huizen aan de Aartrijksesteenweg in het westen, een zone die bij het proefonderzoek weinig sporen had opgeleverd in het zuiden en zuidoosten en de aan te leggen nieuwe wegenis in het zuidwesten. De opgraving is in juli 2006 gestart met een sleuf in de noordwestelijke zone van de toekomstige verkaveling. Bij het proefonderzoek waren hier al een aantal brandrestengraven aangesneden. In het totaal zijn vierenzeventig structuren teruggevonden waarvan er tenminste veertig als graven van het type brandrestengraf konden worden geïnterpreteerd. Het merendeel van de opgegraven brandrestengraven vertoonde een nis. Aan zeventien van de brandrestengraven kon geen nis toegeschreven worden. Tussen de brandstapelresten bevonden zich bij het merendeel van de brandrestengraven secundair verbrande scherven.

5 Brandrestengraf met bijhorende nis

Brandrestengraf opgegraven in kwadranten

Elk graf werd volledig bemonsterd en op de opgravingsite zelf nat gezeefd op een zeef met maaswijdte 0,5 cm. Na droging is het botmateriaal manueel uit het zeefresidu gepikt en voor verdere studie naar het VIOE gebracht. Ook de in het zeefresidu aanwezige houtskoolresten, restant van de brandstapel, en de zaden en vruchten, werden door wetenschappers van het VIOE

² Vergunningsnr. 2006.182

³ Vergunningsnr. 2007.035

⁴ Onderwerp van dit rapport.

verder bestudeerd. Het aardewerk en het metaal werd behandeld door medewerkers van Raakvlak. Dierlijk bot werd niet aangetroffen. Binnen de zone van het grafveld werden nog andere sporen teruggevonden. Een aantal hiervan kunnen als monumentale randstructuren behorende bij één of meerdere graven worden geïnterpreteerd. Tenslotte werden er binnen het grafveld ook paalsporen aangetroffen, die in bepaalde gevallen vierpostenconfiguraties vormen.

Het grafveld liep mogelijk in westelijke richting door onder de tuinen van de omliggende woningen, hoewel het aantal teruggevonden brandrestengraven in die richting afneemt. De noordoostelijke kant van het grafveld was ernstig verstoord door de restanten van een stortplaats voor huisvuil. De kans bestaat dat er oorspronkelijk ook hier nog brandrestengraven aanwezig waren.

Aan de zuidwestelijke rand van het grafveld werden elf langgerekte, rechthoekige kuilsporen opgegraven. Eén van de kuilsporen, de eerste en meest westelijke in de rij, viel op door de enorme hoeveelheid aardewerk die er in is teruggevonden. Het aardewerk vormde een dik opeengepakte laag. Ook in de andere kuilsporen is aardewerk teruggevonden maar niet meer in dergelijke grote hoeveelheden. Ten zuiden en zuidoosten van de rechthoekige kuilsporen werd een systeem ingetekend, bestaande enerzijds uit negen lange parallelle greppelsporen met NW-ZO richting en anderzijds, aansluitend op het meest oostelijke greppelspoor, uit een reeks kortere parallelle greppelsporen met ZW-NO oriëntatie. In de meest noordelijke van de ZW-NO georiënteerde greppelsporen werd een grote hoeveelheid aardewerk aangetroffen. Deze vondsten vormen, samen met die uit de hierboven vermelde kuilsporen, het onderwerp van een afzonderlijke bijdrage in deze bundel (zie verder). Op enkele verspreide sporen na, werden binnen de zone van de greppels geen andere sporen vastgesteld. Ten zuidwesten van de kuil- en greppelsporen bevond zich een zone met vooral paalsporen, kuilsporen, mogelijk een geïsoleerd brandrestengraf en een aantal greppelsporen, waarvan de laatste eerder in de laat- of postmiddeleeuwse periode thuishoren. Grenzend aan de tuinen van de huizen langs de Aartrijksesteenweg situeerde zich een zone met karrensporen die uit de late middeleeuwen dateren.

6 Zicht op een deel van de langgerekte, rechthoekige kuilsporen

Fase 2

Eind april 2007 werd de opgraving naar het zuidwesten uitgebreid. Doordat de nieuwe wegenis hier net doorloopt is er geen volledige overlapping tussen de fasen 1 en 2. Er werd een grote hoeveelheid paalgaten aangetroffen, waarbij de plattegrond van een éénschepige constructie in het oog springt, eveneens te dateren in de Romeinse tijd. De gebouwresten worden oversneden door een ZW-NO verlopend greppelspoor dat uit de Karolingische periode dateert en geflankeerd wordt door een ander, gelijktijdig en er evenwijdig mee lopend greppelspoor. Opvallend was de aanwezigheid van een aantal kuilsporen met onderaan een donkere, zwartbruine lens in de zuidwestelijke hoek van het opgravingsterrein. Vermoedelijk lopen de sporen ook door onder de tuinen van de omliggende woningen.

Fase 3

In juni 2008 werden, na overleg met de respectievelijke eigenaars, in de zuidoostelijke hoek van het terrein enkele bijkomende sleuven opengelegd. Het verdere verloop van de parallelle greppelsporen die hierboven werden aangehaald onder fase 1, kwam hierbij aan het licht. De greppelsporen lijken dus in zuidoostelijke richting geen begrenzing te kennen; ze worden echter wel ondieper en moeilijker om te volgen.

7 Het gedigitaliseerd plan van de volledige opgraving (fase 1 tot 3)

Besluit

Tussen de Hogedijkenstraat en de Aartrijksesteenweg werden hoofdzakelijk sporen uit de Romeinse periode aangetroffen. Er zijn een Romeins grafveld, een systeem van parallelle greppelsporen en bewoningsstructuren opgegraven. De combinatie van deze drie elementen op een relatief kleine oppervlakte maakt deze site bijzonder interessant. Daarnaast kwamen ook enkele grachtsporen aan het licht die wellicht in de Karolingische tijd te dateren zijn. Een zone met karrensporen en enkele grachtsporen horen tenslotte thuis in de laat- of postmiddeleeuwse periode.

De resultaten van dit onderzoek vormen het onderwerp van de publicatie 'Vondsten uit vuur' uit de Raakvlakreeks⁵. In deze publicatie wordt het onderzoek van deze site geplaatst in een ruimer kader en wordt onder andere dieper ingegaan op het aangetroffen botmateriaal, houtskoolresten en aardewerk.

---

⁵ HILLEWAERT B. en HOLLEVOET Y. (red.) 2009: Vondsten uit vuur. Romeins grafveld met nederzettingssporen aan de Hoge Dijken in Jabbeke.